

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr. 16
din 28 mai 1998 "Cu privire la interpretarea art. 20
din Constituția Republicii Moldova"*

Nr.39 din 09.07.2001

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.90-91/34 din 02.08.2001

* * *

-----
* M.O., 1998, nr. 56-59, art. 24.

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Victor PUȘCAȘ	- președinte
Mircea IUGA	- judecător
Mihai COTOROBAI	- judecător
Constantin LOZOVANU	- judecător-raportor
Dumitru PULBERE	- judecător-raportor
Elena SAFALERU	- judecător

cu participarea grefierului Corina Popa, conducându-se după art. 72 din Codul jurisdicției constituționale, a examinat din oficiu în ședință plenară chestiunea privind revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr. 16 din 28 mai 1998 "Cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova" (în continuare - Hotărîrea nr. 16).

Temei pentru revizuirea Hotărîrii nr. 16 a servit Decizia Curții Constituționale din 2 iulie 2001 privind oportunitatea revizuirii acesteia din oficiu, adoptată în conformitate cu art. 72 din Codul jurisdicției constituționale.

Examinînd materialele prezentate și audiind informația judecătorilor-raportori,
Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 28 mai 1998, la sesizarea Curții Supreme de Justiție, Curtea Constituțională a interpretat art. 20 din Constituția Republicii Moldova și a adoptat Hotărîrea nr. 16, prin punctul 1 din dispozitivul căreia a stipulat că "Dispozițiile art. 20 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova garantează tuturor titularilor de drepturi civile accesul liber la justiție în soluționarea litigiilor de muncă. Acest drept nu poate fi limitat de nici o lege. Stabilirea unor proceduri speciale sau a jurisdicției constituționale pentru persoanele oficiale de stat, exponente ale unui interes politic și public deosebit, numite în funcție prin hotărîrile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărîrile Guvernului, care sînt emise în exercițiul atribuțiilor prevăzute direct de normele Constituției sau de alte legi, nu constituie o limitare a accesului la justiție. Potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, examinarea constituționalității acestor acte normative este de competența Curții Constituționale".

Iar în pct. 2 din dispozitivul hotărîrii precitate Curtea a menționat: "În termenii art. 20 și 115 alin. (4) din Constituție, "instanța judecătorească competentă" este instanța legal abilitată cu dreptul de a soluționa cauze concrete, competența, locul ei în ierarhia instanțelor judecătorești și procedura de judecată fiind stabilite de legislator prin lege organică".

2. Prin Hotărîrea nr. 16 Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra problemelor abordate de autorul sesizării, aferente interpretării art. 20 din Legea Supremă, și a remarcat în pct. 4 al părții descriptive că

"...potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate abilitată să exercite controlul constituționalității legilor, hotărîrilor, regulamentelor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărîrilor și dispozițiilor Guvernului". Curtea a accentuat că "Constituția - așezămînt fundamental și esențialmente juridic - în articolul luat în dezbateră se referă la totalitatea actelor, indiferent de natura lor juridică (normative sau individuale), emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern în exercitarea atribuțiilor lor".

În context Curtea a relevat că "...instanțelor de judecată nu li se poate recunoaște prerogativa examinării constituționalității legilor, hotărîrilor, regulamentelor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărîrilor și dispozițiilor Guvernului, cu atît mai mult ele nu și-o pot aroga. Deși actele enunțate sînt emise de o autoritate publică și prin natura lor juridică pot fi considerate "acte administrative cu caracter individual", care stabilesc raporturi de muncă cu o persoană fizică concretă, ele nu sînt susceptibile controlului instanțelor judecătorești. Indiferent de domeniul în care intervin, aceste acte, emise în exercitarea atribuțiilor prevăzute de Constituție, sînt acte nesusceptibile controlului legalității în cadrul instanțelor judecătorești și pot fi supuse controlului numai de către Curtea Constituțională".

3. Constituția Republicii Moldova prevede, printre drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică. Astfel, art. 53 alin. (1) din Constituție statuează: "Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei".

În dezvoltarea acestor dispoziții constituționale, la 10 februarie 2000, Parlamentul a adoptat Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV** (în continuare - Legea nr. 793-XIV). Art. 34 alin. (1) din capitolul V "Dispoziții finale și tranzitorii" al Legii nr.793-XIV prevede că dispozițiile prezentei legi se completează cu prevederile Codului de procedură civilă. Alineatul (4) din același articol stipulează că la data intrării în vigoare a legii se abrogă capitolele douăzeci și doi - douăzeci și cinci din Codul de procedură civilă, precum și orice dispoziții ale acestuia care contravin prezentei legi, iar prin alin. (7) Guvernul a fost abilitat să elaboreze și să prezinte Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu această lege și să aducă propriile acte normative în concordanță cu ea.

** M.O., 2000, nr. 57-58, art. 375.

Potrivit art. 1 din Legea nr. 793-XIV, contenciosul administrativ, ca instituție juridică, are drept scop contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept, astfel încît orice persoană ce se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, să se poată adresa instanței de contencios administrativ competente și să obțină anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Obiect al acțiunii în contenciosul administrativ, așa cum rezultă din art. 3 alin. (1) al legii precitate, îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este

vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi, subdiviziunile autorităților publice și funcționarii din structurile acestora.

Curtea Constituțională relevă că, adoptînd Legea contenciosului administrativ și instituind procedura jurisdicției de contencios administrativ, legislatorul a realizat dispozițiile constituționale din art. 72 alin. (3) lit. e) privind reglementarea prin lege organică a contenciosului administrativ. Or, potrivit art. 60 din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului, adoptarea legilor fiind una din atribuțiile sale de bază (art. 66 lit. a) din Constituție).

4. Analizînd pct. 4 din partea descriptivă și pct. 1 subpunctul 2 din dispozitivul Hotărîrii nr. 16, precum și prevederile Legii contenciosului administrativ menționate mai sus, în coroborare cu art. 53 alin. (1), art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Legea cu privire la Curtea Constituțională și Codul jurisdicției constituționale, Curtea menționează următoarele.

Potrivit art. 134 alin. (1) și (2) din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova, este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției. În conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție (în redacția Legii nr. 1115-XIV din 5 iulie 2000 "Cu privire la modificarea și completarea Constituției"*), Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

-----
* M.O., 2000, nr. 88-90, art. 661.

Avînd în vedere cadrul legal existent ce reglementează activitatea Curții Constituționale și practica de jurisdicție constituțională, Curtea reiterează că pot fi supuse controlului constituționalității actele care prin trăsăturile lor specifice (adoptate sau emise de o autoritate publică, caracter coercitiv, general și obligatoriu) sînt acte normative. Actele administrative cu caracter individual, emise de o autoritate publică în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, fiind acte juridice care nu conțin norme de drept, reprezentînd norme cu caracter personal, cu efecte juridice unice, aplicabile doar unui singur caz și, prin urmare, neobligatorii publicului general, nu pot face obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept, însă ele pot fi supuse controlului legalității de către instanța judecătorească în condițiile legii.

Astfel, Curtea relevă că pot fi supuse controlului constituționalității doar actele enumerate în art. 135 alin. (1) lit. a) din Legea Supremă, care au caracter normativ.

Totodată, Curtea accentuează că procedura de jurisdicție constituțională constă în activitatea de verificare a conformității actelor normative ce conțin norme de drept cu Constituția Republicii Moldova, avînd drept scop realizarea principiului supremației Constituției.

În contextul celor menționate și potrivit art. 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (2) și (3), art. 6 alin. (1) și (2) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională examinează chestiuni ce țin de competența sa, în exclusivitate probleme de drept.

Pentru considerentele arătate și avînd în vedere că constatările cuprinse în pct. 4 din partea descriptivă și în pct. 1 din dispozitivul Hotărîrii Curții Constituționale nr. 16 din 28 mai 1998 au condus la apariția unor coliziuni și dificultăți în aplicarea Legii contenciosului administrativ, Curtea consideră necesar să le revizuiască.

Pentru motivele arătate, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. b) și art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 și art. 72 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Revizuieste Hotărîrea Curții Constituționale nr. 16 din 28 mai 1998 "Cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova".

2. Constatările cuprinse în pct. 4 din partea descriptivă a Hotărîrii nr. 16 din 28 mai 1998 se substituie prin constatările cuprinse în pct. 4 al părții descriptive din prezenta hotărîre.

3. Pct. 1 din dispozitivul Hotărîrii nr. 16 se va expune în următoarea redacție:

"Dispozițiile art. 20 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova garantează tuturor titularilor de drepturi civile accesul liber la justiție în soluționarea litigiilor de muncă. Acest drept nu poate fi limitat de nici o lege.

Actele administrative cu caracter individual, emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale de stat, exponente ale unui interes politic și public deosebit, nu pot face obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept.

Instituirea prin lege a unor reguli speciale de procedură și a modalităților de exercitare a drepturilor procedurale la examinarea litigiilor unei categorii distincte de persoane oficiale de stat nu contrazice principiul statuat de art. 20 din Constituție - accesul liber la justiție, deoarece aceste reguli rezultă din necesitatea înfăptuirii unor acțiuni exclusiv politice, care nu comportă un litigiu de muncă".

4. Prezenta Hotărîre intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 9 iulie 2001.
Nr. 39.